

Sobre Ninon de Laclos

"Ninon tenia totes les virtuts –cultura, lliure, desvetllada, seriosa, lleial als amics, generosa– excepte una. Aquest era el secret."

Hi hagué un temps, la França del segle XVIII, en què filosofia, literatura i galanteria es fonien en una única forma de vida. Per als qui podien, és clar, per als assistents assidus als salons, marquesos, generals i comedians. I aquell temps va produir un dels mites més poc coneguts i més fascinants de la història de les dones, el de Ninon de Laclos. Deia La Rochefoucauld que "l'infern de les dones és la vellesa", i repetia així, com sempre s'ha fet, la cruel identificació entre atractiu i joventut, entre feminitat i pell fresca, que tan estúpidament els homes han inventat –en benefici propi– per les dones. La indústria de la cosmètica té, en aquesta crueltat, la base més ferma de la seua prosperitat i benefici. És cert que el pas del temps és implacable, per les dones i els homes (aquests, però, s'han inventat la fal·làcia de l'atractiu universal de la maduresa masculina), i és cert que la pobresa, la vida dura, i les infinites maternitats gastaven abans brutalment, i en pocs anys, el cos d'una dona. I si hom repassa la literatura, fins fa poc temps, una dona jove i bella volia dir sempre de menys de vint-i-pocs anys. Stendhal, en *El roig i el negre*, diu de Madame de Fénal que aparentava uns trenta anys però era "encara" més aviat bonica. Encara als trenta anys.

Doncs bé, una amiga del mateix Rochefoucauld, la primera potser de les grans reines de la història dels salons –raça de grans dones perduda, que no ha sobreviscut Proust i el temps perdut–, Ninon de Laclos, hauria de ser una de les santes patrones de la condició femenina. Es deia al seu temps que Ninon tenia totes les virtuts –cultura, lliure, desvetllada, seriosa, lleial als amics, generosa– excepte una. Aquest era el secret. Era constant en l'amistat i voluble en l'amor: considerava que tres mesos era un temps prudent per madurar i acabar una *liaison* que inclogués l'ús de cambres tancades. Era, sobretot, una dona intel·ligent, sàvia i lliure, no era criada, ni *madame* de ningú, ni molt menys puta de luxe. Als deu anys llegia Montaigne, cosa que no és cap broma; i els filòsofs del temps, jansenistes inclosos, es disputaven la presència en el seu esperit, com els altres la visita al seu llit. Ella triava, quan en tenia ganes, i quan no, deixava fer. Per la seua cambra, i sobretot pel seu saló, van passar Coligny, el mariscal d'Albret i Condé, del ram polític i militar, com va passar Molière a demanar consell per les noves comèdies, i Corneille, Racine, Boileau, La Fontaine, i el jovenet Voltaire.

La senyora Laclos era un esperit universal.

Però el seu mite, en tant que mite, és un altre: és el de la *perennitat* de l'atracció. De Ninon es van enamorar, per exemple, tres generacions de marquesos de Sevigné: el pare quan ella tenia trenta-quatre anys, el fill quan en tenia cinquanta-sis, i el nét quan en tenia més de setanta. El seu encant no anava lligat a una ficció de joventut, com una cara refeta pel lífting, sinó que era un encant que "perdurava també amb el senyal dels anys: l'*abbé* Chaulieu deia que en les seues arrugues s'amagava l'amor". Hi ha aquella història deliciosa d'un jove senyor de Gedoyne que s'enamora de Ninon, la persegueix assíduament, i ella li demana que espere tres mesos. L'enamorat obeeix intrigat però amb esperança ferma, perquè sap que Ninon quan diu que sí és que sí. Passen els tres mesos, les ànsies del pretendent arriben al fi desitjat, i l'amant satisfet pregunta per què l'ha fet esperar tant: "La setmana passada vaig fer els vuitanta anys –diu Ninon–, volia arribar-hi abans de cedir una altra vegada a una passió". Com a coqueteria, és insuperable. Alerta: la història té moltes garanties de ser certa.

En qualsevol cas, Ninon visqué amb tres principis: la independència de cos i d'esperit, una malencònica i ferma moralitat (l'amor val poc, l'amistat molt), i la convicció que el sexe és com els diners, bon servidor i amo terrible.

Així arribà a prop dels noranta anys, una mica desenganyada de la vida, tot s'ha de dir, però desmentint més gloriosament que cap santa o heroïna l'horrible màxima de La Rochefoucauld.

Si jo fóra dona m'encomanaria cada dia, o almenys cada 8 de març, a santa Ninon de Laclos. I sense ser dona, també.

Joan F. Mira